WIKIPEDIA

Kirgizisch

Het **Kirgizisch** (кыргыз тили, *kyrgyz tili*) is een taal die behoort tot de noordwestelijke Turkse talen. Het Kirgizisch wordt hoofdzakelijk in Kirgizië gesproken, waar het sinds 2001 naast het Russisch de officiële taal is, maar ook door Kirgiezen in alle buurlanden van deze voormalige sovjetrepubliek en bovendien in Rusland, Afghanistan en Turkije. Er zijn 2 à 3 miljoen sprekers, waarvan ongeveer 430.000 in China.

Kirgizisch (kyrgyz tili)	
Gesproken in	Kirgizië, Afghanistan, Tadzjikistan, Pakistan, Xinjiang
Sprekers	4,3 miljoen (2009)
Taalfamilie	Altaïsch ▪ Turkse talen ▪ *Kyptsjaaks* ▪ **Kirgizisch**
Alfabet	Latijns en Cyrillisch
Officiële status	
Officieel in	Kirgizië
Taalcodes	
ISO 639-1	ky
ISO 639-2	kir
ISO 639-3	kir
Portaal	**Taal**

Het Kirgizische alfabet

Van de 15e tot de 20e eeuw gebruikten de Kirgiezen het Tsjagatai als schrijftaal. Het Kirgizisch ontwikkelde zich in de jaren '20 van de 20e eeuw, na de Russische Revolutie, als schrijftaal. Het eerste alfabet was gebaseerd op het Perzisch-Arabische alfabet. In 1926 werd het Uniform Turks alfabet van de Sovjet-Unie ook voor het Kirgizisch ingevoerd. In 1940 werd dit alfabet vervangen door het huidige aangepaste cyrillische alfabet. In Sinkiang voerden de Kirgiezen echter het Perzisch-Arabische alfabet weer in.

In 1990 besloot de Kirgizische regering om uiterlijk 2005 een Latijns alfabet op basis van het Nieuw-Turkse alfabet in te voeren, dat ontwikkeld werd tot 1995. Dit alfabet was gebaseerd op de Latijnse transliteratie van het Kazachs. Deze plannen zijn echter nooit tot uitvoering gebracht.

Het Kirgizische cyrillische alfabet is vrijwel identiek aan het Russische alfabet: het telt drie extra tekens: ң, ү en ө. Sommige letters worden alleen in (Russische) leenwoorden gebruikt. De uitspraak van de Kirgizische letters (in IPA-symbolen) staat met hun Latijnse transcriptie in onderstaande tabel vermeld:

Kirgizisch	transcriptie	IPA	Opmerkingen	Voorbeelden
А (а)	A (a)	[/a/][?]		**А**ксы = **A**ksy
Б (б)	B (b)	[/b/][?]		**Б**ишкек = **B**iškek
В (в)	V (v)	[/v/][?]	Alleen gebruikt in leenwoorden	**В**асилье**в**ка = **V**asilje**v**ka
Г (г)	G (g)	[/g/][?]~[/ɣ/][?]		**Г**алымжанов = **G**alymǧanov
Д (д)	D (d)	[/d/][?]		Ка**д**амжай = Ka**d**amǧaj
Е (е)	Je (je)	[/je/][?]	1. Aan het begin van woorden; 2. na klinkers; 3. na ь; 4. na ъ.	1. **Е**льцин = **Je**lcin 2. Ака**е**в = Aka**je**v 3. Юрь**е**в = Jur**je**v 4. Подъ**е**здной = Pod**je**zdnoj
	E (e)	[/e/][?]	Alle andere gevallen	Бишк**е**к = Bišk**e**k
Ё (ё)	Jo (jo)	[/jo/][?]		Ко**ё**н = Ko**jo**n
Ж (ж)	Ǧ (ǧ)	[/d͡ʒ/][?]		**Ж**алал-Абад = **Ǧ**alal-Abad
	Ž (ž)		In Russische leenwoorden	Пр**ж**евальский = Pr**ž**evalskij
З (з)	Z (z)	[/z/][?]		**З**аман = **Z**aman
И (и)	I (i)	[/i/][?]		Б**и**шкек = B**i**škek
Й (й)	J (j)	[/j/][?]		Ак-Са**й** = Ak-Sa**j**
К (к)	K (k)	[/k/][?]~[/q/][?]		**К**емин = **K**emin
Л (л)	L (l)	[/l/][?]		Та**л**ас = Ta**l**as
М (м)	M (m)	[/m/][?]		**М**анас = **M**anas
Н (н)	N (n)	[/n/][?]		**Н**арын = **N**aryn
Ң (ң)	Ň (ň)	[/ŋ/][?]	Niet aan het begin van woorden	Жа**ң**ы-Жол = Ǧa**ň**y-Ǧol
О (о)	O (o)	[/o/][?]		**О**ш = **O**š
Ө (ө)	Ö (ö)	[/œ/][?]~[/ø/][?]		**Ө**зг**ө**н = **Ö**zg**ö**n
П (п)	P (p)	[/p/][?]		**П**етроград = **P**etrograd
Р (р)	R (r)	[/r/][?]		Ка**р**а-Суу = Ka**r**a-Suu
С (с)	S (s)	[/s/][?]		**С**еметей = **S**emetej
Т (т)	T (t)	[/t/][?]		**Т**алас = **T**alas
У (у)	U (u)	[/u/][?]		С**уу**самыр = S**uu**samyr
Ү (ү)	Ü (ü)	[/y/][?]		Эл**үү**= El**üü**
Ф (ф)	F (f)	[/f/][?]	Alleen in leenwoorden	**Ф**ёдоровка = **F**jodorovka
Х (х)	H (h)	[/x/][?]		**Х**ан-Теңир = **H**an-Teňir
Ц (ц)	c (c)	[/ts/][?]	Alleen in leenwoorden	**Ц**арское = **C**arskoje
Ч (ч)	Č (č)	[/ʧ/][?]		**Ч**ыгыш-5 = **Č**ygyš-5
Ш (ш)	Š (š)	[/ʃ/][?]		Ка**ш**кар = Ka**š**kar

Щ (щ)	Ŝ (ŝ)	[/ʃ/]?	Alleen in Russische leenwoorden	**Щ**укино = **Ŝ**ukino
ъ (твёрдый знак)	-	-	Alleen in Russische leenwoorden	Под**ъ**ярский = Podjarskij
Ы (ы)	Y (y)	[/ɯ/]?		**Ы**с**ы**к-Көл = **Y**s**y**k-Köl
ь (мягкий знак)	-	-	Alleen in Russische leenwoorden	Рус**ь** = Rus
Э (э)	E (e)	[/e/]?		**Э**листа = **E**lista
Ю (ю)	Ju (ju)	[/ju/]?	Alleen in Russische leenwoorden	**Ю**рмала = **Ju**rmala
Я (я)	Ja (ja)	[/ja/]?	Alleen in Russische leenwoorden	**Я**рославль = **Ja**roslavl

Zoek ***Kirgizisch*** op in het WikiWoordenboek.

Externe links

- Ethnologue (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=kir) (Engels)
- Omniglot (http://www.omniglot.com/writing/kirghiz.htm) (Engels)

Zie de ***Kirgizischtalige uitgave*** van Wikipedia.

Turkse talen	
Ogurisch:	Tsjoevasjisch · Bolgar · Chazarisch
Oeigoerisch:	Gökturks · Chagatai · Oezbeeks · Oeigoers · Äynu · Lop · Ili
Kyptsjaaks:	Kazachs · Kirgizisch · Tataars · Altajs · Basjkiers · Karatsjaj-Balkarisch · Karakalpaks · Koemuks · Nogai · Karaïm · Koemaans · Krymtsjak · Baraba
Oguzisch:	Turks · Azerbeidzjaans · Krim-Tataars · Turkmeens · Gagaoezisch · Osmaans · Balkan-Turks · Horasan-Turks · Petsjenegisch · Qashqai · Salar · Afsjarisch · Iraaks-Turkmeens
Khalaj:	Khalaj
Siberisch:	Chakassisch · Dolgaans · Jakoets · Toevaans · Tsjoelyms · Fuyu-Kirgizisch · Sjor · Tofa · Yugur
Mogelijk verwante talen en families:	Altaïsche talen · Oeraalse talen · Mongools · Toengoezisch · Koreaans · Japanse talen